

IV. SEMNAL

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE

În fiecare an, la 1 octombrie, toate statele membre ONU marchează, prin diverse evenimente, „Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice”. Anul acesta se împlinesc 25 de ani de la prima celebrare a acestei zile.

Primul plan de acțiune privind ajutorarea persoanelor în vârstă a fost elaborat de ONU în 1982. Printr-o serie de rezoluții ulterioare, Adunarea Generală a ONU și Consiliul Economic și Social (ECOSOC) au cerut guvernelor statelor membre ONU să elaboreze cu prioritate programe vizând sprijinirea persoanelor de vârstă a treia. În acest sens, în cadrul guvernelor statelor lumii au fost înființate departamente specializate pe acest gen de probleme.

Sărbătoarea vârstnicilor a fost instituită în decembrie 1990 de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, în baza Rezoluției nr. 45/106.

În februarie 1991, Organizația Națiunilor Unite consacră ziua de 1 octombrie ca zi internațională a persoanelor în vârstă, iar câteva luni mai târziu, pe 16 decembrie 1991, Adunarea Generală a ONU a adoptat rezoluția 46/91 cu titlul „Principiile Națiunilor Unite pentru persoanele în vârstă destinate a le permite să trăiască mai bine în anii câștigați”. Aceste principii consacră dreptul persoanelor vârstnice la hrană, condiții de locuit și îngrijire medicală, libertatea de a decide asupra vieții personale și profesionale, dreptul de a se exprima și de a participa în activități sociale după pensionare, precum și accesul la oportunități de învățare adecvate vârstei.

Cu această ocazie, doamna Thoraya Ahmed Obaid, Directorul Executiv al Fondului ONU pentru Populație a subliniat faptul că oamenii sunt valoroși, indiferent de vârsta lor, iar „societățile trebuie să asigure creșterea calității vieții pentru persoanele în vârstă și respectarea drepturilor lor, pentru a putea trăi în demnitate. Acest lucru este cu atât mai important în timpul crizei financiare. Sunt necesare sisteme de securitate socială puternice care să furnizeze servicii, să asigure un

standard adecvat de viață și care să promoveze solidaritatea între generații”.

Cu prilejul Zilei internaționale a persoanelor în vârstă luni, 3 octombrie 2016, Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), Asociația română pentru apărarea drepturilor persoanelor la vârstă a treia (ARDOVT) și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” a organizat o masă rotundă cu tema „Drepturile persoanelor vârstnice – între deziderate și realități”, având ca scop aprecierea persoanelor vârstnice, precum și aducerea în atenția autorităților statului și a opiniei publice a problemelor persoanelor de vârstă a treia.

Temele dezbătute în cadrul acestei manifestări, precum și în luările de cuvânt ale participanților, s-a subliniat rolul societății în asigurarea creșterii calității vieții pentru persoanele în vârstă și respectarea drepturilor lor pentru a trăi în demnitate. Documentele apărute sub egida ONU, OMS, Consiliul Europei și Uniunea Europeană, au manifestat un interes deosebit față de fenomenul îmbătrânirii populației și au analizat profund stadiul atins în materie de protecție a persoanelor de vârstă a treia.

Națiunile Unite prin Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și Obiectivele sale de Dezvoltare Durabilă (ODD), întrevăd posibilitatea de a formula un plan pe termen lung care pune accentul pe incluziune și egalitate, cu promisiunea de a nu lăsa pe nimeni în urmă. Persoanele în etate sunt atât agenți, cât și beneficiari ai schimbării. În eforturile de atingere a ODD, se urmărește mobilizarea talentelor, energiei și experienței considerabile a persoanelor în vârstă pentru realizarea acestor obiective. Aplicarea până în 2020 a planului internațional asupra îmbătrânirii depinde, la nivel național, de prezența și de funcționarea unei infrastructuri naționale, de natură a sprijini politicile și programele legate de îmbătrânire.

Participanții, făcând referire la situația vârstnicilor din România, au subliniat că în România, persoanele în vârstă de 60 de ani și peste repre-

zentau, în 1990, 10,3% din totalul populației, în 2000—18,7%, în 2003—19,9%, iar pentru anul 2030 se preconizează un procent de 22,9%. Studiul arată că România va cunoaște o îmbătrânire a populației, în condițiile în care numărul de persoane încadrate în categoria de vârstă 0-14 ani se va reduce de la 3,5 milioane în 2004 la 2,1 milioane în 2050. În segmentul populației vârstnice se va înregistra o tendință de creștere de la 3,1 milioane în 2004 la 5 de milioane în 2050. Acest proces de îmbătrânire al populației reprezintă în primul rând o provocare la nivel economic, pentru că, odată cu trecerea timpului, vor fi din ce în ce mai puțini tineri înscriși pe piața de muncă și care să poată să susțină, prin veniturile lor, populația bătrână deja ieșită la pensie.

Aceste diferite aspecte ale problematicii persoanelor vârstnice din România, au condus la formularea unor concluzii și propuneri cu privire la politicile de sănătate, sistemul de îngrijiri acordate persoanelor vârstnice, necesitatea elaborării unui program-cadru de cercetare comunitară,

acordând o atenție specială cercetărilor medicale și sociale legate de îmbătrânire.

În cadrul evenimentului a fost prezentat și proiectul „Drepturile persoanelor vârstnice și îngrijirea pe termen lung”, coordonat de Rețeaua Europeană de Instituții Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), și la care Institutul participă alături de alte cinci instituții naționale similare din Uniunea Europeană. Proiectul urmărește să determine o abordare din perspectiva drepturilor omului în îngrijirea persoanelor vârstnice în Europa, clarificarea standardelor internaționale și regionale aplicabile în domeniu și formularea de recomandări către factorii decidenți la nivel european pentru eficientizarea protecției acestor persoane, precum și creșterea gradului de recunoaștere a rolului instituțiilor naționale de drepturile omului în domeniu.

La manifestare au participat cercetători, experți, cadre universitare și medicale, doctoranzi, studenți, reprezentanți ai organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale cu preocupări în domeniu.

Mihaela Scarlat

DIMENSIUNEA SPIRITUALĂ A DREPTURILOR OMULUI. EDUCAȚIA PENTRU VALORI

În zilele 20-22 octombrie 2016 a avut loc la Iași cea de a XVIII-a ediție a Simpozionului Internațional „Dimensiunea spirituală a drepturilor omului. Educația pentru valori”. Evenimentul, organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Episcopia Romano-Catolică Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Facultatea de Teologie Romano-Catolică și cu participarea unor înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Catolice, academicieni, cercetători și universitari, magistrați, medici, reprezentanți ai unor instituții publice și organizații neguvernamentale cu preocupări în domeniul drepturilor omului, a avut o înaltă semnificație.

Ședința de deschidere a Simpozionului a fost moderată de prof. univ. dr. Laurențiu Șoitu. Acesta a remarcat faptul că interesul pentru evenimentul așezat acum 18 ani între marile manifestări ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, este în creștere, iar meritul aparține aceluia care au invocat și păstrat mereu vie interesul pentru dimensiunea spirituală a drepturilor omului.

În mesajul de deschidere prof. univ. dr. Tudorel Toader, Rectorul al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, arăta că „atunci când ne referim la drepturile omului numai suntem în spațiul național, suntem în spațiul european, în spațiul juridic internațional. Avem un principiu care trebuie respectat, un standard de protecție al drepturilor omului o dată atins nu poate fi coborât, pentru că tot timpul evoluția ființei umane,

evoluția drepturilor și libertăților fundamentale trebuie să fie una ascendentă, progresivă. Uneori sunt perioade când formele de protecție a drepturilor omului au un moment de așezare statică, dar dacă urmărim la nivel național în cei 26 de ani trecuți de la intrarea în libertate, în statul de drept, a existat și continuă să existe o evoluție continuă a protecției drepturilor omului”. De asemenea, s-a subliniat faptul că „dacă noi ca popor avem o dimensiune spirituală mai accentuată, și legiuitorul trebuie să țină seama să protejeze această entitate care ține de ființa noastră umană, de specificul național”.

În continuare Înalț Preasfinția Sa Teofan Mitropolitul Moldovei și Bucovinei a subliniat că „Educația pentru valori, reprezintă o invitație la o împreună reflexie asupra valorilor fundamentale, singurele care hrănesc autentic spre ființa și adapă cu apa cea vie ființa umană. După cum se cunoaște, în genere, valorile pe care s-a clădit civilizația europeană sunt produsul întâlnirii între revelația iudeo-creștină și filozofia greacă și dreptul latin. Apoi de-a lungul a multe sute de ani perceptele cărții sacre au inspirat cultura europeană într-un cunoașterea a ceea ce este bine, frumos și adevărat sau contrariul acestora. În ultimele veacuri asistăm la încercarea de separare a acestor valori de spațiul sacramental al bisericii, aceste valori fiind secularizate.”

De asemenea, Î.P.S. Teofan a arătat că în prezent asistăm la o tensiune continuă între registrul valorilor tradiționale și viziunea unor lumi în care nimic pare a nu mai fi fundamental. Zilnic luăm act de atitudini, stări sau decizii care arată diviziunea care există între oameni, în special aici pe tărâm european. În unele țări lupta se desfășoară în spațiul constituțional, în altele pe străzi și cu certitudine și în arealul educațional. Dezbaterile se realizează și în spațiul românesc, iar Universitatea deține un rol esențial în acest context.

Preasfințitul Petru Gherghel, Episcop Romano Catholic de Iași, a subliniat în deschidere faptul că ceea ce sa stabilit la 10 decembrie 1948 de către Adunarea generală a ONU prin vestita Declarație a Drepturilor Omului trebuie considerat ca un rezultat benefic a unei munci colective ce a avut loc pe parcursul întregii istorii la care au ajuns cercetătorii și responsabilii societății cu privire la

om și la demnitatea sa de ființă inteligentă, capodopera întregii creații.

Doamna prof.univ.dr. Irina Moroianu Zlătescu, directorul Institutului Român pentru Drepturile Omului, a evidențiat contribuția adusă, de la primele ediții, de Preafericitul Daniel, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, continuată de Înalț Preasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Preasfințitul Petru Gherghel, Episcop Romano Catholic de Iași, prof.univ.dr. Laurențiu Șoitu și colegii săi de la Universitatea „Alexandru. Ioan Cuza” din Iași. Cu privire la tema aleasă pentru această ediție „Educația pentru valori”, prof.univ.dr. Irina Moroianu Zlătescu sublinia faptul că este o opțiune justificată, deoarece educația își dovedește importanța mai ales în momente de criză economică, socială, dar și morală.

Lucrările conferinței s-au desfășurat în două secțiuni, respectiv perenitatea valorii și drepturile ei și educația pentru valori. Studiile prezentate au tratat teme precum drepturile omului și credința în valorile religioase; educația pentru valori prioritate a Agendei 2030; rolul păcii în respectarea drepturilor omului din perspectiva transdisciplinară; spațiul public, politicile publice și libertățile religioase; implicații etice ale drepturilor persoanelor condamnate; educația religioasă – formatoare de caracter; valorile morale și spirituale sub presiunea ciberculturii; instituția învățământului preșcolar ca loc spiritual; educația ecologică a copilului etc.

Pe parcursul dezbaterilor au fost prezentate și rapoartele Institutului Român pentru Drepturile Omului realizate în domeniul promovării și protecției drepturilor omului în general și cu referire, în mod particular la drepturile persoanelor cu dizabilități și dreptul la educație al acestora, drepturile persoanelor vârstnice ș.a.

Totodată, Cu prilejul Simpozionului a avut loc și prezentarea Asociației Pedagogilor Creștini (APC), organizație nou înființată și cu rădăcini în ideile și acțiunile generate de această manifestare cu destulă recunoaștere în spațiul cultural, spiritual, științific și educațional. Momentul a fost ales, pe de o parte, pentru că multe dintre obiectivele noii organizații se întâlnesc între acelea ale Simpozionului, pe de altă parte, pentru că înșiși inițiatorii sunt la originea celor două

acțiuni, fie în calitate de membri ai Consiliului onorific, fie în Consiliul Director sau ca membri fondatori, după cum arăta prof. univ. dr. Laurențiu Șoitu.

Asociația Pedagogilor Creștini este fondată de 24 de universitari, mireni – reunind eforturile și harul clericilor, al teologilor cu acela al slujitorilor științei, artei, culturii. Întâlnirea lor nu este accidentală deoarece toți sunt cunoscuți și recunoscuți pentru „neîncetată râvnă întru continuă

trudire spre folosul semenilor și al tuturor”, pentru efortul lor și pentru că „sunt pilonii așezați la temelia desăvârșirii continue a omului”. Scopul APC este să favorizeze educația pentru valorile fundamentale statornicite prin acțiunile comune ale Bisericilor creștine și ale școlii – în complementaritatea și unitatea lor.

Marius Mocanu

ZIUA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE – 2016

În fiecare an, la 24 octombrie, se celebrează Ziua Națiunilor Unite, pentru a marca intrarea în vigoare, în 1945, a Cartei Organizației Națiunilor Unite (ONU). Organizația Națiunilor Unite a fost fondată la 24 octombrie 1945, după Al Doilea Război Mondial, de către 51 de țări care și-au luat angajamentul să mențină pacea și securitatea la nivel internațional, prin dezvoltarea relațiilor de prietenie și promovarea progresului social, a standardelor mai bune de viață și a drepturilor omului. În prezent, organizația numără 193 de state membre, iar România a devenit stat membru al ONU la 14 decembrie 1955, prin adoptarea unei rezoluții a Adunării Generale.

Anul acesta, tema Zilei ONU este dedicată dezvoltării sustenabile, iar Organizația Națiunilor Unite dorește să evidențieze acțiunile concrete pe care oamenii le pot face pentru a contribui la atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Printre aceste acțiuni, putem enumera: donarea a ceea ce nu mai este folosit, evitarea risipei alimentelor, dar și a apei, vaccinarea familiilor pentru protecția lor, dar și a celor din jurul acestora, ajutarea și îndrumarea copiilor din comunitățile defavorizate să citească, reciclarea hârtiei, plasticului, sticlei și aluminiului, plantarea unui copac pentru a ajuta la protejarea mediului înconjurător.

În mesajul său, secretarul general al ONU, Ban Ki-moon, afirma: „Omenirea a intrat în epoca durabilității, cu un angajament global de a îndeplini marea promisiune a Agendei 2030 pentru

dezvoltare durabilă. În cel de-al 71-lea an al existenței acestei organizații, avem 17 obiective pentru a ne propulsa spre un viitor mai bun pentru toți pe o planetă sănătoasă”.

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, adoptată de Organizația Națiunilor Unite în 25 septembrie 2015, stabilește un cadru global pentru eradicarea sărăciei și realizarea dezvoltării durabile în privința educației, mediului, sănătății, energiei în următorii 15 ani. Agenda 2030 include un set de 17 obiective care mobilizează toate țările și actorii interesați – parlament, guvern, orașe, zone rurale, antreprenori, mari corporații, societatea civilă, mediul academic și oameni de știință – și pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

Cu acest prilej luni, 24 octombrie 2016, Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM), Asociația Family Forum și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” a organizat o masă rotundă cu tema „71 de ani de la crearea ONU”, având ca scop promovarea obiectivelor și realizărilor Organizației Națiunilor Unite.

La deschiderea acestei manifestări a fost prezentat mesajul Secretarului General al ONU, Ban Ki-moon, după care au fost prezentate alocuțiuni, rapoarte și intervenții pe tema rolului, realizărilor și obiectivelor ONU, ale instituțiilor speciale din sistemul său, precum și a obiectivelor

Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă adoptată de ONU în 2015.

În cadrul dezbaterilor care au urmat s-a subliniat semnificația ONU, importanța esențială a activității înaltului forum mondial în protecția și promovarea drepturilor omului, a democrației și bunei guvernări care alături de pace, securitate, dezarmare, dezvoltare, eradicarea sărăciei și protecția mediului se numără printre obiectivele cheie ale organizației mondiale.

În partea doua a lucrărilor, a avut loc o sesiune de comunicări având ca teme aspecte ale activității ONU în cei 71 de ani care au trecut de la crearea organizației și în viitor, inclusiv problematica

reforme sale instituționale și obiectivele Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă.

În centrul lucrărilor la care au participat cercetători, experți, oameni de cultură, cadre didactice universitare, doctoranzi, reprezentanți ai unor ONG-uri cu preocupări în domeniu au fost abordate teme care privesc securitatea, dezvoltarea și drepturile omului, subliniindu-se importanța relației stat-societate civilă pentru transpunerea conceptului de responsabilitate, de protecție și promovare a drepturilor omului pentru generațiile viitoare.

Olivia Florescu

ZIUA INTERNAȚIONALĂ PENTRU ELIMINAREA VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR – 25 NOIEMBRIE 2016

Ziua internațională pentru eliminarea violenței împotriva femeilor este marcată, în fiecare an, la data de 25 noiembrie, și a fost stabilită de către Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția din 54/134 din 17 decembrie 1999.

Cele 16 zile cuprinse între 25 noiembrie, Ziua internațională pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și 10 decembrie, Ziua drepturilor omului, a reprezentat perioada Campaniei „**Împreună pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor**” (“**UNiTE to End Violence Against Women**”) inițiată de Secretarul general al ONU.

Campania a fost creată de către activiștii primului Institut de Leadership Global al Femeilor în 1991 și este coordonată în fiecare an, de către Centrul pentru Leadership Global al Femeilor. În acest context, pentru a susține inițiativa societății civile, în fiecare an, campania inițiată de Secretarul general al ONU, UNiTE pentru a pune capăt violenței împotriva femeilor face un apel în vederea luării unor măsuri pentru a crește gradul de conștientizare la nivel mondial și de a crea oportunități pentru discuții în vederea depășirii provocărilor și găsirii de soluții.

În 2016, tema campaniei UNiTE s-a desfășurat sub titlul „**Să colorăm lumea în portocaliu: Strângem fonduri pentru a pune capăt violenței**

împotriva femeilor și fetelor” și reprezintă una dintre cele mai mari provocări pentru eforturile de prevenire și încetare a violenței împotriva femeilor și fetelor la nivel mondial. Cu acest prilej, mai multe edificii din întreaga lume, printre care Sfînxul și Piramidele din Giza, Empire State Building sau Palatul Păcii din Haga au fost iluminate în portocaliu.

Violența împotriva femeilor continuă să rămână o problemă importantă în cadrul statelor membre ale Uniunii Europene, afectând drepturile fundamentale ale femeilor, precum demnitatea, accesul la justiție și egalitatea de șanse între femei și bărbați. Impactul violenței împotriva femeilor a depășit persoanele imediat implicate, victima și autorul infracțiunii, afectând familii, comunități și societatea în ansamblu. Egalitatea între femei și bărbați este un principiu de bază al Uniunii. Acesta este recunoscut în tratatele UE și în Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

În anul 2015, o nouă agendă a dezvoltării globale a fost acceptată și aplicată la nivelul tuturor statelor lumii. Prin cele 17 obiective, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă acoperă politicile și acțiunile globale pentru următorii 15 ani. Agenda, de asemenea, recunoaște egalitatea între sexe și emanciparea femeilor ca o prioritate-cheie și

promite că „nimeni nu va fi lăsat în urmă”. Obiectivul 5 are ca scop „realizarea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor” și include obiective specifice pentru a elimina toate formele de violență împotriva femeilor și fetelor. Pentru prima dată, eliminarea violenței împotriva femeilor și fetelor a devenit o parte esențială a agendei globale de dezvoltare.

Cu acest prilej, vineri 25 noiembrie 2016, Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM) și Asociația Clubul de la Cheia „Victor Dan Zlătescu” a organizat o masă rotundă cu tema „**NU violenței împotriva femeilor**”, cu scopul de a atrage atenția asupra faptului că milioane de femei din toată lumea sunt supuse zilnic la diverse forme de violență precum violul, violența domestică, hărțuirea sexuală, căsătoriile forțate sau alte forme de violență, și de a evidenția faptul că amploarea și adevărata natură a fenomenului sunt deseori ascunse.

În dezbaterile care au avut loc s-a subliniat că printre condițiile care favorizează apariția actelor de violență se află: disfuncțiile și carențele educative ale mediului familial, deficiențele mediului educațional, carențele socio-economice, deficiențele mediului instituțional, creșterea gradului de permisivitate socială, incidența tulburărilor psihice.

În România, prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, și implicit a violenței în familie, reprezintă o parte integrantă a politicii de stat pentru protecția familiei și de sănătate publică, fiind soluționată legislativ prin Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie modificată prin Legea nr.25/2012. Guvernul României a aprobat, la 23 septembrie 2015, proiectul de lege privind ratificarea Convenției Consiliului Europei de la Istanbul pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor

și a violenței domestice, care cuprinde clauze generale, precum înscrierea principiului egalității între femei și bărbați în constituțiile și legislațiile naționale și abrogarea tuturor legilor și practicilor discriminatorii, dar și măsuri concrete.

În Declarația Națiunilor Unite, violența împotriva femeilor este definită drept „orice act de violență bazat pe diferența de sex, care conduce, sau posibil să conducă, la vătămarea corporală, la suferința fizică, sexuală sau psihologică a femeilor. Este considerată violență împotriva femeilor și amenințarea cu altfel de acțiuni, cum ar fi: constrângerea forțată sau privarea de libertate în viața publică sau privată.”

Violența asupra femeilor este una dintre cele mai răspândite încălcări ale drepturilor omului din lume. Are loc acasă, pe stradă, la școală, la locul de muncă, în tabere de refugiați, în spitale. În măsură mai mare sau mai mică se pretrece în toate țările din lume, indiferent de etnie, rasă, vârstă, mediul de proveniență, venit sau nivelul de educație.

Potrivit datelor prezentate oficial de ONU, 35% dintre femei și fete s-au confruntat cu o formă de violență fizică și/sau sexuală la nivel global, iar în unele țări, șapte din zece femei se confruntă cu o formă de abuz în timpul vieții lor. Totodată, un număr de 133 de milioane de fete și femei au trăit experiența unei forme de mutilare genitală, respectiv în 29 de state din Africa și Orientul Mijlociu, unde această practică barbară este considerată comună.

Ziua internațională pentru eliminarea violenței împotriva femeilor este o ocazie pentru guverne, organizații internaționale și organizații non-guvernamentale de a sensibiliza publicul cu privire la problematica violenței împotriva femeilor.

Olivia Florescu

ZIUA INTERNATIONALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități a fost proclamată de Adunarea Generală a ONU în 1992, prin Rezoluția 47/3, pentru a marca încheierea Deceniului Națiunilor Unite dedicat persoanelor cu handicap (1983-1992) și este sărbătorită în fiecare an pe 3 decembrie.

Marcarea acestei zile are drept obiectiv promovarea unei mai bune înțelegeri în ceea ce privește problemele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități, în vederea susținerii demnității și drepturilor acestor persoane. Potrivit estimărilor, la nivel mondial, un om din 7 trăiește cu o formă de dizabilitate. 100 de milioane de copii se află în această situație, fiind mult mai vulnerabili în fața actelor de violență decât cei sănătoși.

De asemenea, în acest an, Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități coincide cu aniversarea a 10 ani de la adoptarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CRPD), adoptată la New York la 13 decembrie 2006 și semnată de România la 26 septembrie 2007- unul dintre cele mai ratificate instrumente internaționale înaintate de Organizația Națiunilor Unite până în prezent.

Tema aleasă pentru acest an „Cum să îndeplinim cele 17 obiective pentru viitorul pe care îl dorim” reprezintă o abordare firească, având în vedere adoptarea pe 25 septembrie 2015 a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. Aceasta include un set ambițios de 17 obiective de dezvoltare durabilă, printre care se numără și construirea unei lumi mai incluzive și echitabile pentru persoanele cu dizabilități.

Cele 17 obiective pentru dezvoltare durabilă promovate de către Organizația Națiunilor Unite sunt: fără sărăcie; foamete „zero”; sănătate și bunăstare; educație de calitate; egalitate de gen; apă curată și sanitație; energie curată și la prețuri accesibile; muncă decentă și creștere economică; industrie, inovație și infrastructură; inegalități reduse; orașe și comunități durabile; consum și producție responsabile; acțiune climatică; viața acvatică; viața terestră; pace, justiție și instituții eficiente; parteneriate pentru realizarea obiectivelor.

Cu acest prilej Institutul Român pentru Drepturile Omului a organizat luni, 5 decembrie 2016, o masă rotundă cu tema „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități”, care a avut ca obiectiv promovarea înțelegerii în ceea ce privește problemele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități și susținerea demnității, a drepturilor și a bunăstării acestora. Este o ocazie pentru o schimbare de atitudine față de aceste persoane prin eliminarea barierelor în ceea ce privește implicarea lor în diverse sfere de activitate.

În lucrările prezentate, s-a subliniat faptul că Organizația Națiunilor Unite atrage atenția că este foarte important să conștientizăm că dizabilitatea este parte a condiției umane și că toți ne naștem sau dobândim dizabilități mai mult sau mai puțin grave în timpul vieții. Conform estimărilor Organizației Mondiale a Sănătății, peste un miliard de oameni trăiesc cu anumite forme de dizabilitate, 80% dintre ei provin din țări dezvoltate, iar 50% nu au acces la sistem de îngrijire medicală. ONU dorește ca întreaga lume să devină mai responsabilă în ceea ce privește integrarea persoanelor cu dizabilități în societate.

În dezbaterile care au urmat, s-a evidențiat că prin promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu dizabilități, se creează oportunități reale pentru această categorie care își poate astfel consolida propriile capacități și își poate fixa singură prioritățile. Astfel, se exprimă încă o dată apelul la întreaga societate pentru a găsi cele mai bune măsuri de încurajare a participării active a persoanelor cu dizabilități. Responsabilizarea comunității se poate face prin creșterea și diversificarea tipurilor de servicii educaționale, sociale, de sănătate etc., a formelor de pregătire pentru ocupare și socializare, prin intensificarea acțiunilor de accesibilizare a mediului fizic, îndeosebi, prin schimbarea atitudinilor negative în atitudini pozitive, de suport și încurajare și altele.

La manifestare au participat cercetători, experți, cadre didactice universitare, studenți, doctoranzi, reprezentanți ai organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale cu preocupări în domeniu.

Olivia Florescu

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ziua Internațională a Drepturilor Omului celebrată în întreaga lume pe 10 decembrie este un prilej de reconfirmare a luptei împotriva oricăror forme de abuz sau discriminare, care atentează la drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Institutul Român pentru Drepturile Omului în colaborare cu Asociația pentru Națiunile Unite din România (ANUROM) și Asociația Clubul de la Cheia, a organizat o serie de manifestări dedicate Zilei Internaționale a Drepturilor Omului.

Vineri, 9 decembrie 2016, a avut loc la sediul IRDO, o masă rotundă cu tema „**La atitudine pentru drepturile cuiva azi**”, având drept scop o informare mai bună asupra conținutului și a spiritului Declarației Universale a Drepturilor Omului, document adoptat în 1948 de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, prin Rezoluția nr. 217 A (III). Declarația stipulează că toți oamenii s-au născut cu drepturi egale și inalienabile, având libertăți fundamentale. Ulterior, Declarația a fost completată cu: Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor, Convenția împotriva torturii Convenția privind drepturile copilului etc.

Considerată de mulți ca un Cod universal al demnității umane, întrucât demnitatea este un atribut inerent persoanei umane, în pofida timpului scurs de la adoptarea sa, Declarația continuă să rămână principalul reper în evaluarea progreselor pe calea drepturilor omului, dar și a neîmplinirilor și noilor provocări. Împlinirea la 10 Decembrie 2016 a 68 de ani de la adoptarea Declarației reprezintă o ocazie specială pentru asemenea evaluări și o largă mobilizare nu doar a persoanelor cu activități specifice în domeniu, ci a societății în ansamblul său, pentru ca drepturile omului să devină o realitate pentru toți.

În deschiderea reuniunii, s-a dat citire Mesajului Secretarului General ONU, domnul Ban-Kimoon, în care se arată între altele că „într-o vreme în care se înmulțesc conflictele, multiplicând astfel și nevoile de ajutor umanitar, când se ivesc tot mai multe discursuri care incită la ură,

Declarația Universală a Drepturilor Omului ne reamintește de faptul că recunoașterea drepturilor egale și inalienabile ale tuturor membrilor familiei umane reprezintă fundamentul libertății, justiției și păcii în lume”.

Au urmat dezbateri în cadrul mesei rotunde, la care au participat reprezentanți ai unor organizații guvernamentale și neguvernamentale, ai mediului academic și ai societății civile, precum și doctoranzi și specialiști în domeniul drepturilor omului. S-au exprimat puncte de vedere privind o temă de actualitate – migrația. Fenomenul migrației a dat naștere la o serie de încălcări ale drepturilor omului, participanții la dezbateri au subliniat faptul că sunt încă multe zone din lume unde aceste drepturi sunt încălcate și este de datoria noastră să conștientizăm amploarea acestui fenomen, iar acolo unde este posibil, să ne implicăm pentru a-l combate mai cu seamă în actualul context geopolitic atât de complex, în care migrația ia amploare din cauza conflictelor armate și numărul refugiaților solicitanți de azil este în continuă creștere.

În lucrările prezentate s-a urmărit conștientizarea faptului că promovarea și protecția drepturilor și libertăților fundamentale reprezintă un proces în evoluție, care trebuie să țină pasul cu mersul societății, cu noile provocări ale istoriei, științei și tehnologiei.

De asemenea, s-au analizat diferite aspecte ale drepturilor fundamentale ale omului, conturându-se ideea că, din punct de vedere legislativ, este nevoie de norme care să reglementeze, să garanteze, să recunoască și să permită realizarea acestor drepturi. Din punct de vedere social este nevoie ca, fiecare în parte și toți împreună, să cunoaștem aceste drepturi, să le respectăm, să le punem în echilibru și cu obligațiile care decurg, să manifestăm o mai mare toleranță pentru cei din jurul nostru, pentru minorități și categoriile defavorizate, fiindcă o societate inteligentă nu poate fi decât o societate incluzivă.

Participanții au evidențiat în expunerile lor faptul că România ca membru în Consiliul ONU al Drepturilor Omului și în alte organisme internaționale și regionale, s-a alăturat eforturilor comunității internaționale în vederea respectării drepturilor omului în întreaga lume. De asemenea, s-a subliniat că Ziua de 10 decembrie reprezintă

un moment în care trebuie să reamintim lumii întregi că drepturile și libertățile fundamentale ale omului nu pot fi ignorate sau încălcate.

O altă manifestare IRDO cu prilejul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului a fost și evenimentul din 10 decembrie 2016, „**Scrisoare către trecători**”, organizat în parteneriat cu Asociația pentru Dialog Intercultural și cu sprijinul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO. A fost realizată o campanie de conștientizare și informare a populației cu privire la drepturile omului, desfășurată în mai multe orașe din țară, la care au participat Colegiul Național „Vlaicu Vodă”, Curtea de Argeș, Colegiul Național „Zinca Golescu”, Pitești, precum și o serie de licee din București: Colegiul Național „Vlaicu Vodă”, Colegiul Național „Ion Luca Caragiale”, Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”, Colegiul Național „Ion Creangă”, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Colegiul Național „Octav Onicescu”, Liceul Teoretic „Ion Barbu”, Liceul Teoretic Bulgar Hristo-Botev. Coordonati de profesorii îndrumători, elevii au compus scrisori adresate unor trecători oarecare, de vârste și condiții sociale diverse, în care pledau pentru respectarea

drepturilor omului, a demnității umane, a păcii și a justiției în lume, dând dovadă de creativitate și sensibilitate, dar și de o bună cunoaștere a problematicii drepturilor omului. După compunerea unor texte emoționante, însoțiți de profesori, de reprezentanți IRDO și de voluntari ai Asociației pentru Dialog Intercultural, ei au înmănat scrisorile trecătorilor îndemnându-i să se informeze pentru a-și cunoaște mai bine drepturile pe care le au dar și obligațiile care le revin, deoarece așa cum specificau scrisorile „drepturile tale se termină acolo unde încep drepturile celorlalți... dincolo de asta ai obligații”, sau „exist, gândesc și am suflet, cu ce ești diferit de mine? Te rog deci, să îmi respecti aceleași drepturi de care te bucuri și tu”.

În încheiere, Institutul Român pentru Drepturile Omului și Asociația pentru Dialog Intercultural au acordat diplome organizatorilor și participanților.

Numărul mare de participanți și discuțiile purtate de elevi cu trecători de toate vârstele după înmânarea scrisorilor, au contribuit la succesul acestei campanii de conștientizare și informare, care a oferit prilejul unei lecții autentice de educație pentru drepturile omului, desfășurată în stradă.

Daniela Albu

PUBLICAȚII ALE AGENȚIEI PENTRU DREPTURI FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE ÎN CURSUL ANULUI 2016

O mare parte a publicațiilor FRA din 2016 acordă o atenție specială situației migranților, refugiaților și solicitanților de azil datorită fluxului crescând al migrației pe teritoriul statelor membre. În contextul geopolitic actual migrația, mai ales cea în masă, devine tot mai greu de gestionat și de aceea sunt necesare consolidarea unor proceduri standard, colectarea de date cât mai conforme realității, precum și o mai bună coordonare între instituțiile și autoritățile statelor UE atât la nivel local, cât și regional. De asemenea, pentru că se semnalează o intensificare a discursurilor motivate de ură, rasism și xenofobie pe teritoriul statelor membre, ca reacție la problemele cauzate de migrație la nivelul fiecărui stat membru, în rapoar-

tele, sondajele și studiile sale, FRA a aprofundat și acest subiect în 2016 pentru a identifica cele mai potrivite modalități de prevenire și contracarare a unor astfel de manifestări. De asemenea, ca în fiecare an, Raportul FRA privind Drepturile Fundamentale se referă punctual la provocările actuale cu care se confruntă spațiul european atunci când trebuie să garanteze și să respecte aceste drepturi, evidențiind și o serie de progrese înregistrate în rândul statelor membre, printre care este menționată și România.

Raportul FRA „**Situația actuală a migrației în UE: Copiii despărțiți de familie**” a apărut în decembrie 2016. Cu toate că cifrele oficiale privind acest fenomen sunt foarte puține, copiii

care sosesc în Uniunea Europeană sunt adesea însoțiți de alte persoane decât părinții sau tutorii lor. Termenul de „copii despărțiți” este folosit atunci când se face referire la aceștia. Identificarea și înregistrarea lor este o nouă problemă cu care se confruntă autoritățile și de multe ori dreptul și nevoia lor de protecție sunt neglijate. La sosire acești copii sunt însoțiți de persoane care nu sunt capabile sau nu sunt potrivite să își asume responsabilitatea îngrijirii lor. Raportul FRA este un instrument foarte important pentru statele membre UE, deoarece atrage atenția asupra acestei categorii defavorizate. Acești copii riscă să fie abuzați sau este posibil să fie deja victime în momentul sosirii lor pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene. Este nevoie să li se acorde o atenție specială. Lipsa datelor și procedurilor privind copiii despărțiți de familie reprezintă o problemă serioasă. Acest raport se axează pe nevoile speciale de protecție ale acestor copii și scoate în evidență anumite practici promițătoare din rândul statelor membre în această privință.

În raport se precizează că datele și dovezile colectate de FRA până în decembrie 2016 arată că statele membre ale UE nu adună date privind copiii despărțiți de familie, informațiile pe acest subiect sunt foarte sărace. Copiii despărțiți de familie sunt considerați din punct de vedere legal, copii neînsoțiți, deși în practică tratamentul lor poate să difere foarte mult. Această realitate și lipsa unor îndrumări standard îngreunează foarte mult reacția și acțiunea concretă a statelor europene în ceea ce privește astfel de cazuri, iar practicile sunt foarte diferite în funcție de regiune, oraș, precum și de la un caz la altul.

Copiii despărțiți de familie sunt aceia care au fost separați de ambii părinți sau de tutorele lor legal, dar nu în mod neapărat și de alte rude ale lor. În această categorie intră și copii însoțiți de alte rude adulte ale familiei, care nu își pot asuma responsabilitatea pentru îngrijirea acestor copii, sau nu sunt potriviți pentru aceasta.

Statutul legal al acestor copii nu diferă. Ei constituie un sub-grup special în cadrul copiilor neînsoțiți și au nevoie de protecție specială. Tratamentul copiilor din ambele categorii – neînsoțiți și despărțiți de familie – ar trebui să fie similar deși împrejurările sunt diferite. Copiii sunt vulnerabili deoarece ei pot fi însoțiți fie de un adult care îi abuzează, un contrabandist sau un traficant, fie de cineva care nu poate avea grijă de ei.

Copiii despărțiți de familie au dreptul la protecție în conformitate cu multe instrumente legislative internaționale și regionale. Printre acestea se numără Convenția privind drepturile copilului, Convenția privind protecția copiilor și cooperarea în materia adopției internaționale, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Toate directivele Uniunii Europene referitoare la copiii neînsoțiți sunt aplicabile și pentru copiii despărțiți de familie: Directiva privind Condițiile de Primire, Regulamentul Dublin și Directiva Procedurii de Azil.

Raportul studiază situația copiilor despărțiți de familie din perspectiva găsirii unor soluții pentru reunificarea familiilor, axându-se și pe importanța monitorizării procedurilor care se aplică acestor copii.

Potrivit concluziilor din raportul FRA, statele membre nu colectează date privind copiii despărțiți de familie, deoarece la sosire aceștia sunt în general înregistrați drept copii neînsoțiți. Din practică, fără a avea prea multe cifre se știe că în general cei mai mulți copii separați sunt băieți cu vârste cuprinse între 13 și 17 ani, provenind din Afganistan, Irak și Siria. De multe ori aceștia sunt însoțiți de o rudă, unchi, mătușă sau bunici. Ei călătoresc fără părinții lor, care au rămas în țara de origine fie pentru a-și proteja casa sau pământul, fie pentru că nu și-au permis din punct de vedere financiar costurile de călătorie.

Din păcate în toate statele membre copiii despărțiți de familie sunt incluși în categoria celor neînsoțiți.

Felul în care sunt tratați acești copii variază de la o regiune la alta pentru că nu există protocoale și proceduri standard cu privire la primirea și protecția acestor copii. În raport se arată că datele obținute indică faptul că autoritățile de protecție a copilului sunt destul de slab implicate și nu dețin proceduri specifice privind această categorie de copii.

Mai grav decât atât este faptul că acești copii nu sunt informați într-un mod prietenos și adecvat cu privire la situația lor, nu li se explică procedura de solicitare de azil sau posibilitatea de a înainta o cerere independentă de azil și nici variantele sau consecințele unor astfel de alegeri.

Deși sunt oficial considerați copii neînsoțiți, acești copii despărțiți de familie sunt adesea cazați împreună cu adultul cu care au sosit până când este evaluată relația dintre copil și adultul respectiv, fără a se aplica alte măsuri de protecție. În

astfel de situații copilul riscă să fie abuzat în cazul în care însoțitorul este un traficant sau o rudă care îl exploatează.

În raport se precizează că în lipsa unor documente oficiale, este foarte greu de stabilit relația sau legătura de rudenie pe care copilul o are cu însoțitorul său. Testul ADN nu se folosește foarte des datorită costurilor ridicate pe care le implică. Foarte puține state membre au proceduri prin care să poată evalua calitatea relației dintre copil și însoțitorul său, sau capacitatea adultului respectiv de a avea grijă de copil. Există cazuri în care adultul însoțitor este desemnat tutore sau reprezentativ legal fără a se evalua și a se lua în considerare interesul superior al copilului.

Nu există o procedură standard privind mariajul copiilor migranți în străinătate. Majoritatea statelor membre recunosc în anumite circumstanțe căsătoria unui copil care a avut loc într-o țară terță, iar practicile privind cazarea soțiilor sau soților acestora diferă. Nu este o regulă generală ca aceste cazuri să fie înaintate autorităților privind protecția copilului.

Autoritățile statului respectiv pot hotărî dacă transferarea copilului pentru reunificarea familiei este sau nu în interesul copilului.

Deoarece sunt mai multe instituții implicate în monitorizarea și primirea acestor copii, de multe ori există lipsă de coordonare și nu este foarte clar cine poartă răspunderea pentru ei.

Raportul FRA nu este numai un semnal de alarmă cu privire la această categorie vulnerabilă, ci și un instrument de lucru pentru toți cei implicați, deoarece nu numai că prezintă punctele slabe ale procedurilor în vederea unei viitoare îmbunătățiri a acestora, ci vine și în ajutorul copiilor despărțiți de familie care ajung pe teritoriul unui stat UE, semnalând și o serie de bune practici în domeniu.

Datorită numărului crescând de refugiați, solicitanți de azil și migranți pe teritoriul UE, Comisia Europeană a solicitat Agenției pentru Drepturi Fundamentale realizarea unui studiu care a apărut în octombrie 2016 cu titlul **„Aspecte esențiale privind migrația – la un an de la raportul inițial”**. Scopul acestuia a fost să adune date despre situația drepturilor fundamentale ale persoanelor care sosesc pe teritoriul acelor state membre UE, care au fost în mod special afectate de marele flux al migrației. Un raport inițial pe această temă a fost realizat cu un an în urmă.

Acest nou studiu arată că în ultimul an anumite reacții ale statelor europene la situația migrației au afectat în mod direct o serie de drepturi fundamentale așa cum sunt consfințite prin Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, după cum au subliniat și rapoartele lunare ale FRA. Raportul pe luna octombrie se referă la o serie de aspecte esențiale ale migrației și evidențiază cele patru motive principale de îngrijorare generate de fenomenul migrației, care au apărut începând încă din septembrie 2015: situația copiilor neînsoțiți, siguranța și protecția în cadrul centrelor de primire, impactul migrației asupra comunităților locale, discursurile motivate de ură și violență la adresa migranților. Studiul FRA arată că aceste probleme sunt la ora actuală prioritare și necesită acțiuni urgente din partea statelor membre UE.

În Raportul FRA pe luna noiembrie 2016 **„Situația actuală a migrației în UE: delictelor motivate de ură”** se arată că solicitanții de azil și migranții de pe teritoriul Uniunii Europene se confruntă tot mai mult cu violența și hărțuirea sub diverse forme. Raportul subliniază că astfel de fapte sunt comise după caz, atât de către autoritățile statului, cât și de către persoane private, sau chiar de către anumite grupări de așa numiți justițieri. De asemenea, riscă să fie victime ale unor astfel de violențe sau abuzuri și unii activiști sau politicieni care se pronunță în favoarea refugiaților.

Totodată lipsa unor date relevante împiedică luarea unor măsuri eficiente pentru prevenirea unor astfel de incidente. Se atrage atenția asupra a 14 atacuri recente care au avut loc în statele membre, analizându-se diverșii factori care împiedică raportarea acestor tipuri de incidente și se evidențiază o serie de practici promițătoare prin care acestea pot fi prevenite sau combătute.

Datele colectate și analizate de FRA în noiembrie 2016 indică faptul că violența, hărțuirea, amenințările și discursurile xenofobe la adresa solicitanților de azil și migranților nu numai că sunt predominante pe teritoriul Uniunii Europene, ci continuă chiar să se agraveze, fie că sunt comise de autorități, de companii private, de indivizi sau de grupuri de justițieri. Iată care sunt pe scurt **principalele concluzii ale acestui raport**: este evident că pe teritoriul unor state membre UE se comit acte de violență la adresa solicitanților de azil, a migranților și a minorităților etnice – intimidări, amenințări sau chiar omururi. Există

dovezi care arată că violența de tip rasist și xenofob este exercitată de către o varietate de persoane, iar societatea civilă din multe țări europene consideră că reacția autorităților continuă să rămână destul de slabă, iar în unele cazuri anumiți politicieni chiar aprobă activitățile unor grupuri de justițiar. Majoritatea statelor membre nu dețin și nu publică date statistice cu privire la incidentele și delictele motivate de ură, iar atunci când există date, acestea sunt adunate cu precădere de către societatea civilă.

Astfel de acte de violență se petrec în plan global, deci nu reprezintă cazuri izolate. Ținta acestora, în afară de solicitanții de azil și de migranți, sunt musulmanii, în special femeile, dar și militanții pentru drepturile refugiaților, politicienii sau jurnaliștii de investigație care relatează comiterea unor astfel de fapte. Există anumiți factori care împiedică raportarea către autorități a incidentelor, iar numărul scăzut al unor rapoarte oficiale contribuie la vizibilitatea scăzută a acestor delict, minimalizând astfel gravitatea situației.

Există o serie de dovezi cu privire la creșterea în intensitate a discursurilor motivate de ură la adresa migranților și solicitanților de azil, manifestate prin intermediul internetului, al rețelelor de socializare. Totuși investigarea acestor cazuri rămâne dificilă. Paleta de servicii puse în sprijinul victimelor și concepute potrivit nevoilor solicitanților de azil și migranților rămâne încă destul de limitată în statele membre. Specialiștii în domeniul drepturilor omului sunt de părere că sunt puține cazurile în care migranții și solicitanții de azil au acces la servicii eficiente în acest sens.

Antisemitismul se manifestă sub forma unor atacuri verbale sau fizice, amenințări, hărțuiri sau deteriorarea unor proprietăți cu texte în graffiti cu conținut antisemit. FRA a publicat în decembrie 2016 raportul anual intitulat „**Antisemitismul – o trecere în revistă a datelor disponibile în Uniunea Europeană 2005 – 2015**”, în care analizează „datele oficiale”, prin acestea înțelegându-se datele oferite de autorități și de instituțiile de aplicare a legislației care țin de sistemele de drept penal și de ministere la nivel național, precum și „datele neoficiale” obținute de la organizațiile societății civile. Acest raport anual reunește dovezile existente cu privire la manifestări de antisemitism adunate din toate tipurile de surse, guvernamentale și neguvernamentale pentru intervalul de timp 1 ianuarie 2005 – 31 decembrie

2015. De asemenea, o secțiune separată prezintă mărturii ale unor organizații internaționale referitoare la manifestări antisemite. Pentru 8 state membre ale Uniunii Europene nu existau date oficiale cu privire la antisemitism până la data finalizării raportului, în noiembrie 2016.

Atât „**Ghidul pentru gestionarea granițelor cu privire la reducerea riscului de returnare în cazurile în care se lucrează în colaborare cu țări terțe**” cât și **Raportul „Scopul principiului nereturnării în gestionarea contemporană a granițelor”**, publicate de FRA în decembrie 2016, vin în sprijinul statelor membre ale Uniunii atunci când acestea trebuie să ia măsuri de gestionare a granițelor împreună sau cu sprijinul unor țări terțe. Ghidul își propune să reducă riscul ca o anumită țară să fie trasă la răspundere, fără a fi exhaustiv. Este de la sine înțeles că statele membre trebuie să se conformeze tuturor obligațiilor ce le revin și chiar dincolo de aceste îndrumări expuse în ghid, adică tuturor principiilor, instrumentelor și mecanismelor de drept internațional, european și național. Este tot mai necesară o gestionare coordonată a granițelor în apele teritoriale în cooperare cu țări terțe, iar astfel de activități presupun riscul de a încălca principiul nereturnării, piatra de temelie a sistemului juridic internațional pentru protecția refugiaților. Această lucrare oferă o serie de sugestii cu privire la reducerea riscului returnării și reprezintă un instrument practic care a fost pus la punct prin munca de colaborare a mai multor experți care s-au întrunit la Viena în martie 2016.

„**Raportul FRA 2016 privind drepturile fundamentale**” se axează pe cele mai recente provocări cu care se confruntă la ora actuală Uniunea Europeană în domeniu. În data de 16 noiembrie, concluziile acestui raport au fost prezentate și la București cu ocazia celei de a 10-a ediții a Conferinței Internaționale privind dreptul la nediscriminare și egalitate de șanse NEDES. Conferința a fost organizată de către Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” în parteneriat cu Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților și Institutul Român pentru Drepturile Omului.

O secțiune separată este dedicată la începutul Raportului situației azilului și migrației în cursul anului 2015.

În primul capitol, dedicat Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și folosirii acesteia

de către statele membre, se face referire la felul în care este utilizată Carta de către instanțele naționale. Conform jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, Carta este un document obligatoriu pentru statele membre atunci când acționează în cadrul domeniului de aplicare a legislației UE. Uneori, instanțele naționale au invocat Carta în cazuri care nu intră în sfera de aplicare a dreptului Uniunii. Însă, există și situații în care instanțele au analizat amănunțit principiile Cartei evidențiind plusul de valoare adus de aceasta. În opinia FRA, pentru o și mai bună aplicare a principiilor Cartei Drepturilor Fundamentale în statele membre și pentru promovarea folosirii uniforme a acesteia pe teritoriul Uniunii este necesar să se încurajeze un schimb de informații mai intens între judecătorii și instanțele din statele membre cu privire la modul de abordare a unor cazuri. Astfel se va ajunge la o aplicare mai coerentă a Cartei.

În cel de al doilea capitol – „Egalitate și nediscriminare” se subliniază necesitatea de a sprijini populația de vârstă a treia, felul în care este promovată egalitatea de șanse la angajare, sunt analizate o serie de decizii ale Curții de Justiție a Uniunii Europene privind egalitatea la angajarea în muncă, acțiuni ale statelor membre pentru combaterea discriminării. **Opiniile FRA** pe această temă menționează că Uniunea beneficiază de o bază legală solidă prin care se poate combate discriminarea, dar din păcate încă mai există o ierarhie a motivelor de protecție împotriva discriminării. Directiva privind egalitatea de gen și Directiva privind egalitatea rasială oferă o protecție completă împotriva discriminării în UE pe motive de sex, origine rasială sau etnică, convingeri religioase, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală. În ceea ce privește Directiva privind egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă se evidențiază faptul că în 2015 se împlinesc 7 ani de negocieri pentru a introduce și în acest document egalitatea de tratament între persoane fără a ține cont de religie, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală. Până la sfârșitul anului 2016 nu s-a ajuns încă la unanimitatea cerută de Consiliu pentru ca Directiva să fie adoptată. În opinia FRA, pentru a garanta o mai bună protecție împotriva discriminării, Uniunea trebuie să exploreze toate căile posibile pentru ca Directiva privind egalitatea de tratament să fie adoptată neîntârziat. Se mai precizează că deși identitatea de gen nu este o caracteristică protejată

în mod explicit de legislația UE, orice discriminare generată din acest motiv este interzisă prin Directiva 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă. În unele state membre parteneriatul civil între cupluri de același sex a devenit în mare parte echivalent cu căsătoria între persoane de același sex, dar cu excepția posibilității de adopție. Căsătoria între persoane de același sex s-a legalizat într-unul dintre statele membre. Discriminarea pe motive de identitate sexuală a fost pe agenda reformelor în multe țări europene. În unele state s-au luat măsuri pentru reducerea diferențelor de remunerare între femei și bărbați și în multe legislații naționale s-a introdus obligativitatea de a angaja persoane cu dizabilități. În opinia FRA, statele membre trebuie să ia în considerare o extindere a protecției împotriva discriminării la diverse arii ale vieții sociale, precum cele la care face referire propunerea de Directivă privind egalitatea de tratament. Dacă vor proceda astfel, vor depăși standardele minime impuse de legislația UE în domeniul egalității (Directiva privind egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și Directiva privind egalitatea rasială). În opinia FRA, instituțiile UE ar trebui să ia în considerare referirea explicită la dreptul fundamental al nediscriminării atunci când propun reforme structurale în recomandările pentru fiecare stat membru. Prin continuarea implementării de către statele membre ale unor măsuri care vizează consecințele sociale ale îmbătrânirii populației să contribuie la consolidarea dreptului la tratament egal în legislația europeană. Recomandările Comisiei Europene pentru fiecare țară se referă la angajarea în muncă a tineretului, la participarea persoanelor vârstnice pe piața muncii, precum și la vulnerabilitatea la discriminare pe mai multe motive. Aceste recomandări fac referire la Articolul 23 al Cartei Sociale Europene revizuite cu privire la protecția socială a persoanelor vârstnice, precum și la o serie de prevederi din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, articolul 15 privind dreptul la muncă, articolul 21 privind nediscriminarea, articolul 29 privind accesul la serviciile de plasament, articolul 31 privind condițiile de muncă echitabile și corecte, articolul 32 privind protecția tinerilor la locul de muncă și articolul 34 privind securitatea socială și asistența socială.

În capitolul trei al raportului, intitulat „**Rasism, xenofobia și intoleranța asociată acestora**” se precizează că atacurile teroriste și migrația aprind scânteia xenofobiei. Un subcapitol este dedicat combaterii eficiente a delictelor motivate de ură. Directiva cu privire la egalitatea rasială le cere statelor membre să aplice sancțiuni eficiente, proporționale și cu efect de descurajare în cazuri de încălcare a principiilor Directivei. Studiile întreprinse de experți ai FRA cu privire la accesul la justiție în cazuri de discriminare arată că măsurile reparatorii oferite victimelor nu reflectă de multe ori gravitatea faptelor de discriminare pentru care a fost făcută plângerea. Tot în acest capitol se face referire la abordarea nediscriminării prin perspectiva consolidării Directivei cu privire la egalitatea rasială. Se precizează necesitatea unei mai bune agregări a datelor pentru a reacționa eficient la discriminarea etnică.

În capitolul patru – „**Integrarea romilor**”, se precizează că în 2014 s-au făcut recomandări pentru România și Slovacia pentru îmbunătățirea accesului la educația preșcolară și că s-au înregistrat progrese în cazul României și Ungariei privind politicile de angajare în muncă în special pentru tineret. Se menționează, de asemenea, că în Raportul Comisiei Europene din 2015 se constată faptul că implicarea autorităților locale în implementarea directivelor UE variază mult de la o țară la alta și se remarcă progresul unor planuri de acțiune la nivel local în țări precum Bulgaria, Cehia, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, România, Slovenia, Spania și Suedia.

Raportul tratează în capitolul cinci **importanța protecției datelor în societatea informațională**. În opinia FRA, atunci când reformează legislația cu privire la serviciile de informații secrete, statele membre trebuie să ia în considerare garanția împotriva abuzului și mecanisme eficiente de supraveghere de către instituții independente.

Capitolul șase – „**Drepturile copilului**” cuprinde mai multe secțiuni în care se face referire la rata sărăciei în rândul copiilor, protecția copilului, sprijinul acordat copiilor implicați în proceduri judiciare, protecția copilului în special legat de programele digitale, amprentare etc. În opinia FRA, Uniunea Europeană împreună cu statele membre ar trebui să elaboreze un ghid comun pentru implementarea eficientă a recomandărilor Consiliului Europei cu privire la o justiție prietenoasă față de copii, care să se refere în principal

la măsuri specifice de protecție a copiilor aflați în situații vulnerabile, a celor care aparțin unor minorități etnice, a copiilor migranți și a copiilor cu dizabilități. Statele membre trebuie să implementeze în special prevederile Articolelor 23 și 24 din Directiva privind victimele, prin alocarea unor resurse destinate formării profesionale, în conformitate cu dreptul copilului la protecție din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

Intitulat „**Accesul la justiție și drepturile victimelor unor delikte**”, capitolul șapte subliniază necesitatea consolidării statului de drept și a îmbunătățirii accesului la justiție pe teritoriul Uniunii Europene. Respectarea statului de drept este o condiție de bază pentru protecția valorilor fundamentale subliniate în Articolul 2 al Tratatului Uniunii Europene. Accesul la justiție este parte intrinsecă a statului de drept. În ultima vreme s-au depus tot mai multe eforturi la nivel european și internațional pentru o mai bună consolidare a statului de drept. După cum se știe, în data de 25 septembrie 2015, Adunarea Generală a ONU a adoptat planul de acțiune Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă. Pentru ca aceasta să devină o realitate este nevoie de acces egal la justiție și de un stat de drept eficient.

În capitolul opt sunt **analizate evoluțiile în implementarea Convenției pentru drepturile persoanelor cu dizabilități**. În 2015, după cinci ani de la aderarea UE la Convenție, pentru prima oară un organism ONU de monitorizare a tratatelor – Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități a analizat îndeplinirea obligațiilor internaționale ale Uniunii Europene în domeniul drepturilor omului. Comitetul a concluzionat că s-au creat condițiile pentru următorii pași privind implementarea Convenției. La nivel național, statele membre urmăresc să armonizeze legislația cu standardele impuse prin Convenție.

În opinia FRA, pentru o implementare completă a Convenției, instituțiile, organismele și agențiile UE și statele membre ar trebui să țină seama de observațiile, concluziile și recomandările Comitetului și să își intensifice cooperarea cu Comisia Europeană pentru elaborarea unei strategii de implementare care să fie în conformitate cu recomandările Comitetului, dar și în consonanță cu Strategia Europeană pentru Dizabilități, 2010-2020.

Daniela Albu

NOTE, CRONICI, RECENZII

VLAD ZAMFIRESCU, MODELE DE CERERI ȘI ACȚIUNI ÎN JUSTIȚIE, EDIȚIA A II-A, EDITURA TREI, BUCUREȘTI, 2015

Semnalăm apariția unei noi ediții actualizată și completată a lucrării cu titlul „Modele de cereri și acțiuni în justiție”.

Ea reprezintă unul din pașii spre accesul la justiție al oricărei persoane, alături de alte lucrări apărute în domeniu în ultimul deceniu. Cităm, cu titlu de exemplu, Ghidurile „de orientare juridică pentru cetățeni”, „ghidurile pentru justițiabili” realizate în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) în perioada 2005-2010 de membrii aleși reprezentanți ai societății civile și de magistrații din cadrul Inspecției Judiciare a CSM, sau în cadrul Institutului Român pentru Drepturile Omului și distribuite gratuit la toate instanțele din țară etc.

Dacă ghidurile menționate priveau toate domeniile dreptului, volumul semnalat se referă

numai la domeniile dreptului civil și al familiei, al dreptului procesual civil și a dreptului administrativ.

Astfel, în cele patru capitole ale lucrării se regăsesc: modele de cereri și acțiuni de drept procesual civil (cap. I); modele de cereri și acțiuni de drept civil și dreptul familiei (cap. II) și modele de cereri și acțiuni în domeniul legilor restituirii proprietății.

Credem că această ediție a cărții, realizată pe baza unei documentații actualizate la zi reprezintă un instrument util atât pentru practicienii din domeniul dreptului cât și pentru orice persoană care dorește sau care este nevoită să se adreseze justiției, desigur, în domeniile amintite.

Mihaela Scarlat

PETRE BUNECI, ILIE DUMITRU, DREPT PENAL SOCIAL, EDITURA UNIVERSUL JURIDIC, BUCUREȘTI, 2016

Dreptul penal social e un domeniu juridic nou, apărut ca o necesitate, în contextul unei Europe aflate în continuă mișcare. Deja, Belgia și Franța au dreptul penal social ca obiect de studiu în multe cărți de specialitate.

Prin lucrarea de față, autorii încearcă să convingă publicul că Dreptul penal social se impune ca o disciplină nouă, de sine stătătoare, al cărei loc în spațiul juridic se va cristaliza pe parcurs.

Capitolul întâi al lucrării profesorilor Petre Buneci și Ilie Dumitru abordează sfera de incidență a acestei discipline noi, o demontează chiar și semantic și argumentează, într-un mod distins academic, necesitatea existenței acestei discipline în sfera juridică europeană. Cu o piață a muncii extrem de dinamică, această nouă disciplină se impune ca un set de norme imperios necesare, care „reglementează raporturile juridice individuale și

colective de muncă, securitatea socială precum și mijloacele juridice instituționalizate de protecție și integrare socială a lucrătorilor din statele membre ale Uniunii Europene”.

Abordarea disciplinară disociază Dreptul penal social de alte discipline, cum ar fi Dreptul penal sau Dreptul penal al muncii.

Tot din primul capitol al lucrării se conturează în mod clar obiectul Dreptului penal social și se definesc diferențele cele mai subtile dintre noua disciplină și trunchiul juridic din care s-a desprins.

Capitolul al doilea intră în detalii juridice fine și încearcă să răspundă posibilelor întrebări ale specialiștilor din domeniul juridic. Argumentația se oprește atât asupra persoanelor fizice cât și a celor juridice. Sunt analizate particularități ale diferitelor tipuri de infracțiuni săvârșite/ săvârșibile în cuplul angajat – angajator: de la abuzuri de tot felul (și aici autorii amintesc constrângerea

fizică, constrângerea morală, excesul neimputabil, minoritatea făptuitorului, iresponsabilitatea, intoxicarea, eroarea, cazul fortuit) la „particularități ale conținutului infracțiunii săvârșite de persoana juridică”.

Capitolul al treilea și cel mai amplu al lucrării este dedicat infracțiunilor în Dreptul penal social. Aici întâlnim situații obiective în care se face necesară această disciplină: supunerea la muncă forțată obligatorie, hărțuirea sexuală, stabilirea în mod repetat de salarii sub nivelul minim brut pe țară, neexecutarea hotărârilor judecătorești care

conțin dispoziții în legătură cu munca sau securitatea socială, etc.

Ideea lucrării e evidentă pe măsură ce se înaintează în analiza particulară a fiecărei situații descrise, astfel că demersul celor doi autori se impune ca unul important, într-o lume a abuzurilor și lipsei de respect, uneori venite de sus în jos, alteori de jos în sus.

Un instrument de lucru extrem de util tuturor celor care au ca centru de interes sfera juridică.

Luiza Moldovan

CLAUDIU IGNAT, FORME ALE PROTECȚIEI ȘI PROMOVĂRII DREPTURILOR OMULUI: MEDIEREA ȘI OMBUDSMANUL, EDITURA UNIVERSITARĂ, BUCUREȘTI, 2016

Lucrarea dr. Claudiu Ignat, apărută recent în seria „Științe juridice și administrative” a Editurii Universitare din București, reprezintă o noutate în domeniu.

Așa cum arată însuși autorul, ea este legată de eficiența instituțională și creșterea transparenței în promovarea și protecția drepturilor omului în relația dintre cetățeni și instituțiile statului.

Cartea pe care o prezentăm este rodul unei cercetări aprofundate, efectuate pe parcursul unei mai lungi perioade de timp, după cum reiese din bibliografia amplă pe care o pune la dispoziția cititorului, a problemelor esențiale, de ordin teoretic și practic, privind protecția drepturilor omului în administrația publică.

În acest cadru este efectuată o analiză a condițiilor și a necesității apariției instituțiilor medierii și a Ombudsman-ului în România anilor '90. Apoi este efectuată o prezentare a reglementărilor în domeniu și a evoluției lor, sunt definite noțiunile de „mediere”, „avocat al poporului”, pentru a se ajunge la o analiză a principalelor drepturi care sunt promovate și protejate prin intermediul instituțiilor Medierii și Avocatului Poporului.

În continuare, dl. dr. Claudiu Ignat își propune să stabilească o corelație „între drepturile omului, drepturile cetățeanului și metodele de protecție” de care dispun instituția Avocatului Poporului și cea a Medierii. El identifică modalitățile de

protecție a drepturilor omului utilizate de instituțiile la care ne-am referit mai înainte și analizează pe larg demersurile care au fost inițiate de Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor cetățeanului ca urmare a încălcării drepturilor sale de reprezentanți ai administrației publice.

Semnalăm analiza de drept comparat efectuată de autor cu privire la cele două instituții. Sunt prezentate reglementări din unele state membre ale Uniunii Europene, dar și de la nivelul Uniunii Europene, al Statelor Unite ale Americii sau chiar din Australia sau Asia.

După ce evidențiază faptul că este esențială pentru protecția drepturilor omului, ca administrația publică să îndeplinească toate actele sale sub imperiul legalității și transparenței, din momentul elaborării lor până la acela al implementării, autorul face o serie de propuneri de lege ferenda de un real folos legiuitorului, pentru crearea unui cadru legislativ coerent pentru protecția eficientă a drepturilor cetățeanului român în raporturile dintre el și instituțiile din administrația publică.

Considerăm că lucrarea nu trebuie să lipsească din biblioteca niciunui jurist, sau a niciunui mediator ori a niciunei instituții, ONG sau persoane preocupate de promovarea și protecția drepturilor omului.

Carmen Năstase

DANA BARBU, MANUALUL PĂRINȚILOR CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI ÎN ROMÂNIA, EDITURA INTEGRAL, BUCUREȘTI, 2016

Lucrare esențială pentru toți părinții, tutorii și alte categorii de aparținători, acest manual prezintă, pe capitole foarte bine structurate, toate informațiile de care au nevoie aceștia, pentru a-și proteja copiii de eventuale excese.

Într-o lume abuzivă, ignoranța în privința drepturilor copiilor trebuie estompată numaidecât, iar această lucrare exact acest lucru și-l propune: să informeze în mod concret și punctual despre tot ce înseamnă legislație și drepturi ale minorului.

Cele șase capitole tratează exhaustiv această problematică și prezintă, într-un mod accesibil, toate aspectele și problematicile legislative de care ar putea să se lovească oricine are în îngrijire un copil.

Capitolul I prezintă în mod detaliat drepturile copilului și obligațiile aparținătorilor acestuia, începând cu dreptul inalienabil la viață, trecând prin stabilirea numelui, protecția împotriva violenței și dreptul la protejarea vieții intime și de familie.

Sunt detaliate toate aspectele legate de adopție, de dreptul la liberă circulație și dreptul la respectarea individualității și personalității copilului. De asemenea, se insistă mult pe cazurile de violență și pe cum pot fi dezamorsate, din punct de vedere legal, conflictele în familie, avându-se în permanență în vedere dreptul primordial al copilului.

Capitolul al II-lea detaliază dreptul copilului la familie. Se enumeră și se descriu amănunțit toate formele de filiație care pot fi întâlnite în societatea românească: cum se stabilește și cum se contestă filiația, care sunt obligațiile tutorilor, ce este autoritatea părintească, se descrie interesul superior al

copilului, cum se mediază conflictele de familie și se prezintă ajutorul public judiciar.

Dreptul copilului de a crește alături de părinții săi este inalienabil și lucrarea de față dedică o secțiune amplă acestui aspect extrem de important. Sunt descrise toate situațiile posibile prin care poate trece un copil: separarea copilului de părinții săi, decăderea din drepturile părintești, protecția copilului ai cărui părinți sunt plecați în străinătate, protecția alternativă, tutela, măsurile de protecție socială, adopția.

O altă categorie de drepturi este dreptul copilului la relațiile personale, descris și acesta foarte pe larg într-o secțiune separată a capitolului. În ultima secțiune a capitolului al II-lea sunt tratate libertățile copilului.

În capitolul al III-lea e descris dreptul copilului la educație și sunt prezentate foarte amplu toate categoriile sistemului de educație și cum se poate beneficia la maximum de acestea. De la învățământul preșcolar, se trece prin instituția bonei, instituția învățământului obligatoriu, până la cel superior.

Capitolul al IV-lea se oprește asupra altui drept inalienabil al copilului, anume dreptul la sănătate. Sunt prezentate informații prețioase privind dreptul la serviciile medicale ale copilului, evaluarea stării de sănătate a copilului, concediile medicale acordate pentru ocrotirea și îngrijirea copilului.

Următoarele capitole au în vedere dreptul la asistență socială al copilului și drepturile copilului cu nevoi speciale. Aici sunt puse la dispoziție toate informațiile necesare părinților/ tutorilor care au copii cu dizabilități.

Luiza Moldovan

EDUARD CONSTANTIN, INFRAȚIUNILE CONTRA VIEȚII ÎN NOUL COD PENAL, EDITURA UNIVERSUL JURIDIC, BUCUREȘTI, 2016

„Necesitatea protejării vieții prin cele mai dure mijloace de drept penal este impusă de faptul că atingerea adusă vieții nu mai poate fi reparată, instalarea morții fiind un proces ireversibil”. Acesta este, dacă vreți, motto-ul acestei lucrări, care prezintă ultimele modificări aduse Codului Penal în materie de infracțiuni împotriva vieții.

Lucrarea domnului avocat Eduard Constantin, membru al Baroului București din anul 2010, ale cărui pledoarii vizează cu precădere domeniul criminalității organizate și al terorismului, se axează pe toate categoriile de infracțiuni care aduc atingere vieții: omorul, omorul calificat, uciderea la cererea victimei, determinarea sau înlesnirea sinuciderii și uciderea din culpă.

Noul Cod Penal, intrat în vigoare în 2014, prezintă toate modificările legislative aduse asupra acestor infracțiuni. De exemplu, în noua lege, omorul simplu, care cuprinde atât elemente circumstanțiale ale omorului deosebit de grav (art. 176 C. Pen. 1969), cât și o parte din cele ale omorului calificat din vechea reglementare (art. 175 C. Pen.

1969), fiind excluse din conținutul acestei infracțiuni următoarele elemente: omorul săvârșit asupra soțului sau a unei rude apropiate, omorul săvârșit prin punerea în pericol a vieții mai multor persoane, omorul săvârșit profitând de neputința victimei de a se apăra, omorul săvârșit în legătură cu îndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau publice ale victimei, omorul săvârșit în public.

Lucrarea, utilă deopotrivă studenților la Drept, magistraților și polițiștilor, are un conținut structurat pe șapte capitole.

Primul capitol prezintă o analiză generală a infracțiunilor contra vieții, istoricul incriminării infracțiunilor asupra vieții, cadrul de incriminare a acestor infracțiuni în alte state și metodologia de investigare criminalistică a infracțiunilor contra vieții.

Următoarele capitole tratează, fiecare în parte, diferitele tipuri de infracțiuni ce aduc atingere vieții.

Luiza Modovan